

АНАЛІЗ РОЗВИТОКУ ЗОВНІШНЬОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 2003 РОЦІ

Андрусенко І.В., Грищенко В.Ф.

Протягом 2003 року відбувалися зміни в структурі українського експорту та імпорту товарів: збільшилася частка товарів кінцевого споживання. Загальний обсяг зовнішньої торгівлі товарами за 2003 рік становив 45549,462 млн. доларів США і збільшився проти 2002 року на 33,6%, в тому числі експорт – 22895,026 млн. доларів (збільшився на 40,3%), імпорт – 22654,436 млн. доларів (збільшився на 27,7%). Позитивне сальдо становило 240,590 млн. доларів (за 2002 рік – 1779,657 млн. дол.). Коефіцієнт покриття імпорту експортом становив 1,01 (за 2002 рік – 1,11).

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 213 країн світу. Найбільші обсяги експортних поставок здійснювались у Російську Федерацію – 22,6% від загального обсягу експорту, Туреччину - 6,2, Італію – 5,1%, Німеччину - 4,4, Сполучені Штати Америки – 3,5, Китай – 3,3, Польщу – 3,1%, Угорщину – 2,9% відсотка. Найбільші імпортні надходження здійснювались з Російської Федерації – 36,9%, Туркменістану – 10,5%, Німеччини - 8,7%, Казахстану - 4,2%, Польщі та Сполучених Штатів Америки – по 2,9%, Білорусі та Італії – по 2,6 відсотка. Географічна структура українського експорту-імпорту товарів представлена у таблиці 1.

У загальному обсязі експорту товарів за 2003 рік порівняно з 2002 роком збільшилась частка молока і молочних продуктів - з 0,9% до 1,6%, палива мінерального, нафти та продуктів її переробки – з 5,5% до 7,3%, паперу та картону - з 1,3% до 1,6%, інструментів - з 0,2% до 2,3%, механічних машин та устаткування - з 6% до 7,7%. Натомість зменшилась частка руд, шлаків та золи - з 3,2% до 2,6%, продуктів неорганічної хімії - з 4,3% до 3,4%, добрив - з 2,9% до 2,3%, чорних металів - з 34,5% до 30,6%, виробів з чорних металів – з 4,5% до 4%, алюмінію та виробів з нього – з 3,3% до 2,6%, електричних машин – з 3,3 до 2,9 відсотка. У загальному обсязі імпорту товарів збільшилась частка фармацевтичних продуктів, включаючи медикаменти – з 1,9% до 2,2%, паперу та картону – з 2,2% до 2,8%, виробів з

чорних металів -- з 0,9% до 1,2%, механічних машин та устаткування - з 9,5% до 10,5%, засобів наземного транспорту, крім залізничного - з 3,1% до 4%. Зменшилась частка руд, шлаків та золи -- з 3% до 2,1%, палива мінерального, нафти та продуктів її переробки -- з 43% до 39,6%. Питома вага бартерних (товарообмінних) операцій у загальному обсязі експорту та імпорту країни становила по 0,3% (за 2002 рік відповідно 1,5% та 1,4%).

Таблиця 1

Географічна структура українського експорту-імпорту товарів

ПОКАЗНИК	ЕКСПОРТ (млн. доларів США)								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004*
Всього	14400,8	14231,9	12637,4	11581,6	14572,5	16264,7	17928,737	22895,026	4154,990
Країни СНД	7405,2	5585,7	4202,3	3252,2	4497,5	4675,4	4373,301	6045,073	930,545
Інші країни	6995,6	8646,2	8435,1	8329,4	10075,0	11589,0	13555,436	16849,953	3224,445
ПОКАЗНИК	ІМПОРТ (млн. доларів США)								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004*
Всього	17603,4	17128,0	14675,6	11846,1	19356,0	15775,1	16149,080	22654,436	3302,769
Країни СНД	11175,9	9879,4	7897,0	6743,2	8039,9	8832,2	8146,353	10329,418	1701,294
Інші країни	6427,5	7248,6	6778,6	5102,9	5916,1	6942,9	8002,727	12325,018	1601,475

* -- представлені дані за перший квартал 2004 року

Незважаючи на досить непоганий стан у зовнішній торгівлі слід відмітити деякі негативні тенденції, непомітні на фоні здавалося б позитивних кількісних показників.

В останні роки на світових ринках значно відчувається конкуренція промислових товарів і країн із порівняно низькою оплатою праці. До Південної Кореї, Сінгапуру, Тайваню, Гонконгу тепер приєдналися Бразилія, Пакистан, Малайзія та інші менш розвинуті країни. Тому перспективи торгівлі трудомісткою українською продукцією, в тому числі й продукцією з інших країн СНД, значно погіршились. Відносно низькі питомі витрати на робочу силу вже не є тією конкурентною перевагою, якою вони були до останнього часу.

На думку експертів, криза в американській економіці, події в ісламському світі, де присутні економічні інтереси України, також внесуть значні корективи в розвиток зовнішньоекономічної діяльності у 2004 році. В цьому році експертами прогнозується збільшення імпорту приблизно на 7 -- 8% та зниження українського експорту на 10 -- 15%.